

છે લો

રો
રો
ૐ

અવેરચંદ મેઘાણી

શ્રી.

૬-૬

મેઘાણીએ મહાત્માજીની વિલાયત-વિદાયના પ્રસંગે 'હેલ્થો કટોરો' કાવ્ય લખ્યું. એમાં વિલાયત સંચરતા મહાત્માજીની માનસિક યંત્રણાઓ આલેખવા પ્રયત્ન થયો છે.

જહાજમાં ચડતી વખતે એ કાવ્ય મહાત્માજી, મહાદેવભાઈ અને ખીજા માનવંતા યાત્રીઓના હાથમાં મૂકવામાં આવ્યું. વાંચીને મહાત્માજીએ કહ્યું : 'મારી સ્થિતિનું આમાં જે વર્ણન થયું છે તે તદ્દન સાચું છે.' અને પછી તો શ્રી. મહાદેવભાઈએ 'ચંચ ઇન્ડીઆ' અને 'નવજીવન'માં એનો પરિચય આપીને એને દેશભરમાં જાણીતું કરી દીધું.

કાવ્ય પ્રગટ થયું ત્યારથી તેને છુદું છપાવવાની જોરદાર માગણી આવી જ રહી છે. એટલે મહાત્માજીની ૬૩મી વર્ષગાંઠની ઉજવણી પ્રસંગે એને છુદું, પુસ્તિકા રૂપે પ્રગટ કરીને કૃતાર્થતા અનુભવીએ છીએ.

મહાત્માજી

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૬૨૮-૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ છેલ્લો જુઓ

વિષય ૬-૧૩

છેલ્લો કટોરો ઝેરનો આ : પી જાણે બાપુ !
સાગર પીનારા ! અંજલિ નવ ઢાળજો બાપુ !

[૧]

અણખૂટ વિશ્વાસે વહું જીવન તમારું :
 વૃત્તો દગલખાજે થકી પડિયું પનારું :
 શત્રુ તણે જોળે ઢળી સુખથી મુનારું
 આ આખરી ઓસીકડે શિર સોંપવું બાપુ !
 કાપે ભલે ગર્દન રિપુ-મન માપવું બાપુ !

[૨]

મુર-અસુરના આ નવયુગી ઉદ્ધિ-વત્રોણે
 શી છે ગતાગમ રત્નના કામી જનોને ?
 તું વિના શંભુ કોણ પીશે ઝેર દોણે ?
 હૈયા લગી ગળવા ગરલ ઝટ જાવ રે બાપુ !
 આ સૌમ્ય-રૌદ્ર ! કરાલ-કોચલ ! જાવ રે બાપુ !

દહેશે જગત : જોગી તણા શું જોગ ખૂટયા ?
 દરિયા ગયા ઝોપાઈ ? શું ઘન નીર ખૂટયાં ?
 શું આલ સૂરજ-ચંદ્રમાનાં તેલ ખૂટયાં ?
 દેખી અમારાં દુઃખ નવ અટકી જજો આપુ !
 સહિયુ ઘાણું, સહેશું વધુ : નવ થડકજો આપુ !

[૪]

ચાખૂક, જખ્તી, દંડ, દંડા મારના,
 જીવતાં કપ્રસ્તાન કારાગારનાં,
 થોડા ઘણા છંટાવ જોળીઆરના :
 એ તો બધાં ય ઝરી ગયાં, કોઠે પડ્યાં, આપુ !
 ફૂલ સમાં અન લેડાં તમે લોઢે ઘડ્યાં આપુ !

[૫]

શું થયું, ત્યાંથી, ઢીંગલું લાવો ન લાવો :
ખોસા દઇશું, ભલે ખાલી હાથ આવો !
રોપશું તારે કંઠ રસખસતી બુનચો.
દુનિયા તણે મ્હોંયે જરી જઇ આવજો ખાપુ !
હમદદીના સંદેશડા દઇ આવજો ખાપુ !

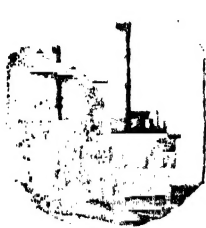
[૬]

જગ મારશે મેણાં : ન આવ્યો આત્મજ્ઞાની !
નાવ્યો ગુમાની પોલ પોતાની પિછાની !
જગપ્રેમી જોયો ! દાઝ દુનિયાની ન જાણી !
આજર માનવ-જાત આકુલ થઇ રહી ખાપુ !
તારી તળીખી કાજ એ તલખી રહી ખાપુ !

[૭]

જા બાપ ! માતા આખલાને નાથવાને !
 જા વિશ્વ-હત્યા ઉપરે જળ છાંટવાને !
 જા સાત સાગર પાર સેતુ બાંધવાને !
 ઘનઘોર વનની વાટને અજવાળતો બાપુ,
 વિકરાળ કેસરિયાળને પંપાળતો બાપુ,
 ચાલ્યો જજે ! તુજ લોભીઓ લગવાન છે બાપુ !
 છેલ્લો કટોરો ઝેરનો પીવા જજે બાપુ !

મુદ્રક અને પ્રકાશક
અમૃતલાલ અંબાશંકર દવે

સૌરાષ્ટ્ર મુદ્રણાલય : રાણપુર

